

«Талант — дарыць людзям радасць і прыгажосць»

Пад такой назваю напрыканцы мінулага года ў Гродзенскай абласной навуковай бібліятэцы імя Я.Ф. Карскага адбылася творчая вечарына, прысвечаная сьліннаму сцэнарысту і рэжысёру тэатрала-завана-відовішчных мерапрыемстваў, асабе неардынарнай, надзеленай шматлікімі талентамі, нястомнаму руліўцу нашай роднай культуры — Зінаідзе Арцюховіч. Яе імя пад час урачыстага святкавання 70-годдзя Гродзенскай вобласці занесенае ў Кнігу славы вобласці. Гэтая вечарына працягвае творчы прэкт «Яны ўзбагацілі культуру Гродзеншчыны», ініцыяваны нашай бібліятэкай.

Нарадзілася Зінаіда Мікалаеўна ў Лепелі на Віцебшчыне; яе бацька — афіцэр Чырвонай Арміі, мудрая, адухоўленая мама была яму надзейным тылам. З месца нараджэння лес злучыў маленькую Зіначку ўсяго на дзесяць дзяснічкаў, бо з наступным пераводам бацькі яны апынуліся ў Віцебску. Пасля ўз'ядання Беларусі ў 1939-м сам'я пераехала ў старадаўнюю Гародню, якая стала для яе роднай. Тут перажылі фашысцкую акупацыю. Сам'ю чырвоная камандзіра ад галоднай смерці, нягледзячы на вялізную небяспеку, выратавалі мясцовыя сяляне навакольных вёсак.

Па заканчэнні вайны Зіначка паступае вучыцца ў СП № 1, якую заканчвае з залатым медалём. Пра школьныя гады сяброўкі апавядала на вечарыне аднакласніца і калега па Гродзенскім культасветвучылішчы, метадыст вышэйшай кваліфікацыі, выдатнік адукацыі Беларусі Валіяціна Краўцівіч.

У 1954 годзе дзяўчына паступае на гістарычна-філалагічны факультэт Гродзенскага педагагічнага інстытута. Яшчэ ў вучнёўскія гады яе тонкая партычная душа пачала гарнуцца да мастацкай самадзейнасці, а ў студэнцтве сэрца канчаткова было аддадзена самадзейнай сцэне. Пад час вучобы ў педінстытуце творчая дзяўчына была ініцыятарам, арганізатарам, нязменнай вядучай інстытуцкіх мерапрыемстваў, з ахвотай удзельнічала і ў студэнцкім тэатральным калектыве, якім кіраваў славетны Якаў Кімберг.

Хутка працяглі студэнцкія гады; чырвонадыломніца пачынае выкладаць гісторыю ў Жыткаўскай сярэдняй школе. Маладая настаўніца адразу стала ўлюбёнкай вучняў, якія хацелі за ёй гуртам, падтрымлівалі ўсе пачынанні. Прыходзіць прызнанне артыстычных заслугаў і за мяжой: выпаў гонар быць вядучай серыі канцэртаў Гродзенскай вобласці на Беластоцшыне. І культурнае жыццё завярала ў школе. Здольнасці да культурна-асветнай працы Зінаіды Мікалаеўны не засталіся не заўважанымі, і па запрашэнні тагачаснага намесніка начальніка ўпраўлення культуры Мікалая Гардзеева яна са студзеня 1960 года пачынае працаваць метадыстам па тэатральнай самадзейнасці Гродзенскага абласнога Дома народнай творчасці. Побач з ёю працавалі такія

дучай серыі канцэртаў Гродзенскай вобласці на Беластоцшыне. І культурнае жыццё завярала ў школе. Здольнасці да культурна-асветнай працы Зінаіды Мікалаеўны не засталіся не заўважанымі, і па запрашэнні тагачаснага намесніка начальніка ўпраўлення культуры Мікалая Гардзеева яна са студзеня 1960 года пачынае працаваць метадыстам па тэатральнай самадзейнасці Гродзенскага абласнога Дома народнай творчасці. Побач з ёю працавалі такія

Зінаіда Арцюховіч

мiны былых калегаў і студэнтаў вучылішча. Сярод іх заслужаны дзеяч культуры Беларусі, намеснік дырэктара Гродзенскага каледжа мастацтваў па вытворчым навучанні Уладзімір Сяргейчык, выдатнік адукацыі Рэспублікі Беларусь, арганізатар абласных культур-

ж маладыя, ініцыятыўныя, захопленыя сваёй справай Алена Трацяцкава і Зоя Пяткевіч і ўжо «мэтр» народнай культуры Аляксандр Шыдлоўскі. Праца ў абласным Доме народнай творчасці стала вельмі важкай вехай у жыцці Зінаіды Мікалаеўны.

З красавіка 1968 года Зінаіда Мікалаеўна — выкладчык клуба знаўства і сцэнарнага майстэрства ў Гродзенскім культасветвучылішчы. Яна па-ранейшаму займаецца любімай справай, ёй даводзіцца распрацоўваць вучэбны план дысцыпліны «сцэнарнае майстэрства», бо першай пачынае выкладаць яе ў культасветвучылішчы. Важную веху жыцця юбіляры раскрылі ўспа-

на-асветніцкіх мерапрыемстваў, выкладчык Гродзенскага дзіржаўнага каледжа мастацтваў Ніна Домань, вядучы метадыст па музыцы і харэаграфіі абласнога цэнтру народнай творчасці Ларыса Галалобава, загадчык аддзела мастацтва Гродзенскай абласной навуковай бібліятэкі, былая студэнтка вучылішча Лілія Хадароўская.

У верасні 1980 года Зінаіда Мікалаеўна вяртаецца ў Гродзенскі абласны навукова-метадычны цэнтр народнай творчасці і культасветработы на пасаду намесніка дырэктара. З успамінамі аб тым нялёгкім, творчым і плённым часе выступілі былы начальнік ўпраўлення культуры аблвыканкама Вячаслаў Брыкач,

тагачасны дырэктар Гродзенскага абласнога навукова-метадычнага цэнтру народнай творчасці і культасветработы Марк Коп, былы загадчык аддзела культуры Гродзенскага гарвыканкама Грына Кліменка.

Арганізатарскія здольнасці, творчыя ініцыятывы, талент сцэнарыста і рэжысёра напоўнілі раскрыліся на пасаду начальніка аддзела ўстановаў культуры, народнай творчасці і мастацтва аблвыканкама, які Зінаіда Мікалаеўна ўзначальвала ў 1988 — 1993 гадах. Яна — сцэнарыст, рэжысёр, арганізатар найбуйных і найважнейшых мерапрыемстваў у вобласці. Сярод іх — Міжнародны фестываль народных тэатраў Прыбалтыкі і Беларусі «Рамна сяброўства — 88», святы, прысвечаныя 500-годдзю Дзярлава і Смаргоні, 750-годдзю Слоніма і Свіслачы, Першае абласное свята работнікаў культуры, фальклорнае свята «Мірскі кірмаш», Рэспубліканскія дажынкi ў Ваўкавыску і Лідзе, справядзачныя канцэрты Гродзенскай вобласці ў Мінску (2002, 2009) ды іншыя. Пералік можна доўжыць бясконца. Менавіта

народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Людміла Лебедзь, былы начальнік ўпраўлення культуры аблвыканкама Аляксандр Лойка, а таксама былы галоўны спецыяліст аддзела ўстановаў культуры, народнай творчасці і мастацтва аблвыканкама Тэрэза Сідаровіч, дырэктар Гродзенскай абласной навуковай бібліятэкі Лілія Мальцава, начальнік эканамічнага аддзела галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Галіна Багдзевіч ды іншыя.

Партрэт асобы быў бы няпоўным, калі б не далі выказацца самым родным, самым дарагім для яе людзям. Сын Аляксандр — навуковец у галіне лазернай афтальмологіі, жыве ў ЗША, унараваны навуковымі ступенямі кандыдата фізіка-матэматычных навук і доктара філасофіі ў галіне хіміі. Працуе ў навукова-даследчай лабараторыі суветнай выдомай фармацэўтычнай кампаніі «Alcom», займаецца навуковай распрацоўкай лазернага інструментарыя. Мае больш за 100 патэнтаў. А ў ліпені 2014 года атрымаў адразу 7 патэнтаў ЗША за вынаходніцтвы ў распрацоўцы лазерных прыбораў па афтальмологіі. Сястра — Таіса Мурашка — мае ў творчым багажы кнігу вершаў.

Віноўніца вечарыны зазначыла: «Я проста любіла працаваць і заўсёды любіла і люблю беларускую культуру. І заўсёды старалася папулярываць гродзенскую культуру, адсюль і лэўныя здабыткі».

Сапраўдным аздабленнем вечарыны сталі музычныя падарункі ад выдомай гродзенскай скрыпачкі Таціяны Харчанкі, вакальнага ансамбля «Заранка» Гродзенскага дзіржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы (мастацкі кіраўнік Юлія Стрыжычэнка), дуэта акадэмічнага Валерыя Шчоўчыка і Сяргея Радзівончыка, лаўрэатаў міжнародных і рэспубліканскіх конкурсаў, навучэнцаў Гродзенскага музычнага каледжа.

Дароўніла вобраз чалавека, улюбёнага і апантанага беларускай культурай, мультымедыянай прэзентацыя, падрыхтаваная бібліятэкарам аддзела краязнаўства Аленай Кучынскай. Пад час мерапрыемства дзейнічала кніжна-дакументальная выстаўка, на якой былі прадстаўленыя дакументы аб жыццёвым і творчым шляху З. Арцюховіч.

Любоў ТУРМАСАВА,
загадчык аддзела
краязнаўства Гродзенскай
абласной навуковай
бібліятэкі імя Я.Ф. Карскага